

Aan de leden van de raden van de
in het RHCE deelnemende gemeenten

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	datum
-	-	600595/JLO/AvZ	20 juni 2022
onderwerp			doorkiesnummer
Informatiebrief over het Regionaal Historisch centrum			

Beste (nieuwe) raadsleden,

Eén van de organisaties waarvoor u als raadslid medeverantwoordelijkheid draagt is het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven. Deze organisatie heeft de afgelopen jaren de nodige stappen gezet, waarover wij u in deze brief graag meer vertellen. Daarnaast gaan we in op enkele zaken waar u als raadslid mee te maken kunt krijgen.

We nemen ook de gelegenheid om u nog eens te wijzen op de kennismakingsavond van het RHCE op 22 juni a.s. U bent van harte welkom bij het RHCE, Raiffeisenstraat 18 Eindhoven, vanaf 18.30 uur. Aanmelden kan via relatiebeheer@rhc-eindhoven.nl (soep en broodjes staan klaar).

1. Regionaal Historisch Centrum Eindhoven

Diverse wet- en regelgeving draagt taken op aan gemeenten, voorbeelden zijn de Archiefwet en de AVG. De uitvoering van een deel van die archiefwettelijke taken is door 20 gemeenten in Zuidoost-Brabant opgedragen aan het RHCE. Daarvan zijn de belangrijkste: toezicht op gemeentelijk informatiebeheer, en bewaring en beheer van informatie. Die informatie, waaronder de archieven van de gemeenten, bevindt zich in het RHCE E-depot (digitale informatie) en in de analoge archiefbewaarpplaats van het RHCE.

Net zo belangrijk zijn de taken op het gebied van regionaal erfgoed en cultuurhistorie, en de aan gemeenten, publiek en erfgoedpartners te verlenen diensten.

Het RHCE doet dit niet slechts voor 20 gemeenten; ook ca. 17 andere openbaar lichamen worden door het RHCE bediend, zoals de GGD, de Veiligheidsregio, Senzer, enzovoorts. Er zijn dus 37 organisaties in onze regio 'cliënt' van het RHCE.

In 2018 stond het RHCE er niet best op. Gemeenten klaagden over onvoldoende dienstverlening, een E-depot was niet operationeel, er waren achterstanden en financiële tekorten. Gemeenten ervoeren geen meerwaarde, er was geen duidelijk normenkader, er was gebrek aan autoriteit en aan voldoende beschikbaarheid. Ook ontbrak voldoende

aanhaking tussen gemeenten en RHCe wat betreft eigenaarschap, en de opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol.

De Bestuurscommissie, als bestuur van het RHCe, heeft zich ingespannen om de dienst weer gezond te maken, in een *reset* naar een professionele toekomst. Anno 2022 stuurt de Bestuurscommissie een taakvolwassen organisatie aan. Bij het RHCe zijn inmiddels veel nieuwe professionals werkzaam, die gedreven hun werk doen.

Daarmee beweegt het RHCe zich gaandeweg toe naar een kenniscentrum op het snijvlak van (digitaal) informatiebeheer en archivistiek. De organisatie is de grootste op dit terrein in Nederland wat betreft het aantal 'bediende' gemeenten en andere organisaties. Het RHCe is koploper op het gebied van digitale informatievoorziening.

Voor o.a. taken en de organisatiestructuur zie het RHCe-Programma 2021/2022; [RHCe_programma2021-2022.pdf \(rhc-eindhoven.nl\)](#).

2. De omgeving en betekenis van het RHCe

In Nederland worden alle archiefwettelijke taken soms door gemeenten zelf uitgevoerd. De meeste gemeenten hebben de meeste taken evenwel belegd bij een daartoe ingerichte gespecialiseerde uitvoeringsorganisatie, zoals het RHCe. Van dit soort organisaties zijn er in de provincie Noord-Brabant vijf, dat zijn in volgorde van aantallen samenwerkende gemeenten:

1. Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, openbaar lichaam van 20 gemeenten.
2. Brabants Historisch Informatie Centrum te 's-Hertogenbosch, idem, 14 gemeenten en Rijk.
3. Regionaal Archief Tilburg, onderdeel van een stichting. Aangesloten zijn 13 gemeenten.
4. West-Brabants Archief te Bergen op Zoom, openbaar lichaam van 9 gemeenten.
5. Streekarchief Langstraat-Heusden-Altena te Heusden, openbaar lichaam van 3 gemeenten.

Daarnaast voeren drie gemeenten alle wettelijke taken zelf uit: gemeenten 's Hertogenbosch, Breda, Gemert-Bakel.

Van invloed op de wisselwerking tussen een kenniscentrum als het RHCe en diens omgeving is de toenemende regionalisering en digitalisering. Door een toename in internetgebruik en van sociale media wordt steeds meer informatie beschikbaar; gevolg is een transparantere overheid en mondiger burgers. Dit leidt ertoe dat politiek inter-actiever wordt en dat er meer controle op besluitvorming plaatsvindt. Het controleren van feiten is gewoon geworden, en niet enkel tijdens verkiezingsdebatten; mediahypes kunnen de politieke agenda beïnvloeden. Ook burgers weten elkaar makkelijker te vinden op *on line*-platforms en in nieuwe *communities*.

Daar gaat het RHCe gaandeweg een grotere rol in spelen door historische informatie digitaal raadpleegbaar te stellen (dit doen we al in samenwerking met het collega-instellingen, wat verder wordt verfijnd), en door overheidsinformatie nog beter raadpleegbaar te maken.

Steeds meer overheidsdiensten zijn digitaal bereikbaar. De overheid heeft als doelstelling dat de burger al haar of zijn zaken met de overheid digitaal kan regelen. Daarbij krijgen, ook door de decentralisaties, meer partijen toegang tot digitale gegevens van burgers. De uitwisseling van persoonlijk dataverkeer neemt toe, waardoor het borgen van veiligheid en privacy belangrijker wordt. Dat zijn allemaal argumenten om het RHCe als knooppunt van informatie-uitwisseling te versterken: zowel aangaande de bestuurlijke inbedding (*governance*), als wat betreft de "eigen" communicatie, namelijk de mogelijkheden in contact

te zijn met burgers in de regio. Daartoe wordt inmiddels fors ingezet op het gebruik van sociale media en inter-activiteit zoals digitale formulieren.

Het RHCe is dus niet alleen bezig met archieven, integendeel. Het RHCe heeft maatschappelijke betekenis: informatie wordt steeds belangrijker; erfgoed en cultuurhistorie krijgen steeds meer belangstelling. Want de interesse van burgers voor informatie, historie en historische ontwikkelingen neemt toe, en dan vooral gedigitaliseerde informatie, waaronder foto's en film.

Bij bovengenoemde aspecten rond de toenemende regionalisering gaat het RHCe meer en meer een rol spelen die in het belang is van burgers in de regio: verstreker van cultuur-historische informatie, en bijdragen aan inclusie en participatie.

3. Ontwikkelingen RHCe en bestuurlijke slagkracht

De trend bij het RHCe en met het RHCe vergelijkbare instellingen is: steeds verdere opschaling (zoals in 2000 gebeurde in de regio Zuidoost-Brabant); zoveel mogelijk zelfstandig blijven; meer massa maken. Belangrijke landelijke ontwikkelingen:

- Wens van het kabinet te komen tot krachtigere RHC's
- Invoering van een nieuwe Archiefwet (o.m. halvering van de overbrengingstermijn)
- Recente invoering van de Woo (verregaande eisen openbaarheid van informatie)

De in te zetten koers vanaf 2022 van het RHCe heeft naast uitvoering van wettelijke taken de volgende uitgangspunten:

- Vergroten (digitale) raadpleegmogelijkheden voor gemeenten en burgers
- Benadrukken maatschappelijke waarde historische gegevens
- Bevorderen digitale samenwerking en standaardisatie in Zuidoost-Brabant
- Verbindende rol tussen instellingen (heemkundekringen, genootschappen, musea)
- Openstellen van bronmateriaal (*resources*) van/voor wetenschap en industrie
- Bevorderen maatschappelijke cohesie (inclusie en participatie) door vrijwilligersinzet
- Implementeren innovaties in de koppeling tussen ICT en informatiebeheer in de regio
- Toepassing van zowel toenemende privacy-eisen als de gewenste grotere transparantie.

4. De bestuurlijke inbedding (governance) van het RHCe

Het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven en de Metropoolregio Eindhoven zijn ondergebracht in hetzelfde openbaar lichaam op basis van de *Wet gemeenschappelijke regelingen*: in de Metropoolregio Eindhoven. Zowel deze bestuurlijke 'ophanging' in een openbaar lichaam, en ook het medegebruik van de huisvesting komen voort uit bestuurlijke overwegingen bij de instelling van de Metropoolregio Eindhoven in 2015.

Het bestuur van het RHCe wordt gevormd door de Bestuurscommissie RHCe, die daarover verantwoording aflegt aan het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven. Over financiële zaken van het RHCe legt het Dagelijks Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven verantwoording af aan genoemd Algemeen Bestuur.

In de afgelopen periode is door adviesbureaus over de bestuurlijke constructie advies uitgebracht. Het advies luidde om na te gaan of het verstandig zou zijn het RHCe af te splitsen van de Metropoolregio Eindhoven. In november 2021 hebben enkele

Rekenkamer(commissies)¹ geadviseerd "om het RHCe [...] buiten de MRE te plaatsen of expliciet te besluiten dat dat niet meer nodig is".

Vandaar dat vorig jaar bestuurlijk besloten is om onderzoek te doen naar mogelijkheden om de bestuurlijke structuur aan te passen, bijvoorbeeld door RHCe en MRE te ontvlechten. Argumenten daarvoor zijn de toename van de complexiteit van wet- en regelgeving op het terrein van informatiebeheer, motieven van maatschappelijke en cultuurhistorische aard, en niet in de laatste plaats de noodzakelijke bestuurlijke slagkracht.

Dat geeft aanleiding te komen tot een *governance* die juist voortbordurt op wat de Bestuurscommissie de afgelopen jaren tot stand heeft gebracht. Wenselijk is een *governance* die aansluit op de ontwikkelingen van het RHCe; van een in 2018 nog traditionele archiefinstelling met organisatieproblemen, naar een solide kenniscentrum, met een visie op innovatie en op marketingcommunicatie, waar het betreft raadpleegbaar stellen van informatie.

Daarop ligt, ten behoeve van een verdergaand succes van het RHCe, het accent, waarbij een eenvoudige maar krachtige belijning van de *governance* een voorwaarde is.

Op 6 juli a.s. wordt dit onderwerp door het Algemeen Bestuur besproken. Afhankelijk van het besluit van het Algemeen Bestuur zult u als raadslid kunnen worden betrokken bij de verdere ontwikkelingen rond het RHCe.

Wij hopen u te ontmoeten bij het RHCe op a.s. woensdagavond 22 juni. Indien u verhinderd bent, dan bent u natuurlijk ook op een ander moment welkom voor een kennismaking met het RHCe anno 2022. De medewerkers geven u graag een rondleiding door de depots!

Met vriendelijke groet,

namens de Bestuurscommissie van het RHCe,

F.L.J. van der Meijden
Voorzitter

¹ Best, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel, Veldhoven, Waalre